

CATECHESIS RELIGIONIS

CHRISTIANA.

DOMINICA I.

*Væ est unica tua Consolatio
in Vita & Morte.*

Quod animo pariter & corpo-
re, sive vivam, sive moriar; non
meus, sed fidissimi Domini, &
Servatoris mei Iesu Christi sum
proprius: qui precioso Sanguine
suo pro omnibus peccatis meis plenissimè satisfaciens
me ab omni potestate Diaboli liberavit: meq[ue] ita
conservat: ut sine voluntate Patris mei coelestis, ne
pilus quidem de meo capite possit cadere: imo vero
etiam omnia saluti meæ servire oporteat. Quocirca
ne quoque suo Spiritu de Vita aeterna certum facit:
utque ipsi deinceps vivam, promptum ac paratum
cadit.

2 *Quæ sunt tibi scitu necessaria, ut ista
consolatione fruens, beate vivas & moriaris?*

Tria: primum, Quanta sit peccati mei, & miseria
meæ magnitudo: secundum, Quo pacto ab omni pec-
cato & miseria liberer: tertium, Quam gratiam Deo
pro coliberatione debeam.

PRIMA PARS. DOMINICA SECUNDA.

DE HOMINIS MISERIA.

3 *Vnde tuam miseriæ cognoscas?*

PRIMA PARS.

Ex Lege DEI.

4 Quid à nobis postulat Lex DEI?

Id docet nos Christus summatim, MATTH. xxij. Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, tota anima tua, ex tota cogitatione tua, & ex omnibus viribus tuis. Istud est primum & maximum Mandatum. Secundum autem simile est huic; Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Ab ipsis duobus Mandatis tota Lex & Prophetæ pendent.

5 Num hac omnia perfectè servare potes? Minime: Natura enim propensus sum ad odium DEI & Proximi.

DOMINICA III.

6 Num ergo Deus hominem ita pravum & perversum condidit?

Nequaquam: Imò verò bonum & ad imaginem condidit eum: hoc est, vera justitia, & sanctitate predictum, ut Deum creatorum suum rectè cognosceret, ex animo diligeret, cum eo beatus in æternum vivaret, idque ad eum laudandum & celebrandum.

7 Vnde igitur existit hec natura humana pravitas?

Ex lapsu & inobedientia primorum parentum Adami & Evę: hinc natura nostra ita est depravata, omnes in peccatis concipiamus & nascamur.

DOMINICA IV.

8 An vero adeo corrupti sumus, ut bene agendum prorsus non simus idonei, ad omne vitium proclives?

Certè: nisi per Spiritum sanctum regeneremus

9 An non igitur DEVS homini in primis facit, qui ab eo in Lege flagitat, prestare non queat?

DE HOM. MISERIA,

Minime: Nam Deus hominem talcm considerat, ut ea praestare posset, verum homo, impulsore Diabolo, & sua ipsius contumacia, se & omnem Potestatem Divinis illis donis orbavit.

10 *Nam DEVS hanc contumaciam & defectionem hominis dimittit impunitam?*

Imo vero, horrendis modis irascitur, tum ob innata nobis peccata, tum ob ea quae ipsi committimus eaque justissimo judicio presentibus & aeternis suppliciis punxit, quemadmodum ipse pronunciat, Maledictus omnis qui non permanet in omnibus quae scripta sunt in Libro Legis, ut ea faciat.

11 *An non igitur Deus etiam est misericors?*

Est ille quidem misericors: verum ita, ut etiam sit justus: quapropter postulat ejus justitia, quod adversus summam Dei Majestatem commissum est, id quoque ut summis, hoc est, sempiternis cum animi, cum corporis suppliciis luatur.

SECUNDA PARS.

DOMINICA QUINTA.

DE LIBERATIONE HOMINIS.

12 *Quoniam igitur justo DEI judicio, temporalibus & aeternis paenit obnoxii sumus: estne reliqua ulla ratio aut via, qua his paenis liberemur, & DEO reconciliemur?*

Vult Deus suae justitiae satisfieri, quocirca necesse est, vel per nos, vel per alium, satisfaciamus.

13 *Possimus ne ipse per nos satisfacere?*

Nulla ex parte: Quin etiam debitum in singulos dies augemus.

14 *Potestne ulla creaturarum in celo vel in terra, que tantum creatura sit, pro nobis satisfacere?*

SECVNDA PARS.

Nullus nam principio non vult Deus, quod haec peccavit, id in ulla alia creatura plesteret: deinde potest quidem, quod nihil creature sit, itam DEI versus peccatum sustineret, & alios ab ea liberare.

15. Qualis ergo quarendus est Medicus & Liberator?

Qui verus qui semper homo sit, ac perfectè justus, tamē omnibus creaturis potentior; hoc est, qui simul etiam sit verus Deus.

DOMINICA VI.

16. Cur necessitatem est cum verum hominem & quidem perfectè justum esse?

Quia iustitia Dei postulat ut eadem natura humana que peccavit, ipsa pro peccato dependat: qui vero ipse peccatore esset, pro aliis dependere non posset.

17. Quare oportet cum simul etiam vere Deum esse?

Vt potentia sua Divinitatis, onus iræ divinæ, carna sua sustinere, nobisq; amissam iustitiam, & vitam reparare ac restituere possit.

18. Quis autem est ille Medicator, qui simul vere Deus, & verus ac perfecte justus homo?

Dominus noster Iesus Christus, qui factus est nobis Sapientia à Deo iustitia, Sanctificatio, & Redemptio.

19. Vnde id scis?

Ex Evangelio, quod Deus primum in Paradiſo fecerit, ac deinceps per Patriarchas & Prophetas propagavit: Sacrificiis reliquisque Ceremoniis Latitudinibus adumbravit: Ad extremum vero per Filium suum unigenitum complevit.

DOMINICA VII.

20. Num igitur omnibus hominibus, qui Adamo perierunt, per Christum salus reddita

DE LIBERAT. HOM.

Non omnibus, verum iis tantum qui vera fides hominibus inscruntur, ejusque beneficia ampliebuntur;

21 Quid est fides?

Est non tantum notitia qua firmatur affectus in omnibus, quæ DEVS nobis in verbo suo patet: sed etiam certa fiducia, à Spiritu sancto, per Evangelium in corde meo accensa, quia in DEO acquiesco, certo statuens, non solum aliis, sed mihi quoque remissionem Peccatorum, æternam justitiam & vitam donatam esse: idque gratis, ex DEI misericordia propter unius Christi meritum.

22 Quanam sunt illa qua necesse est hominem Christianum credere?

Omnia quæ nobis in Evangelio promittuntur, quorum summa in Symbolo Apostolico, seu in capitibus catholicæ & indubitate omnium Christianorum fidei, breviter comprehenditur.

23 Quod est illud Symbolum?

Credo in Deum, Patrem Omnipotentem, Creatorem Cœli & terræ: & in Iesum Christum, filium ejus unigenitum, Dominum nostrum; Qui conceptus est de Spiritu sancto: Natus ex Maria Virgine: Passus sub Pontio Pilato: Crucifixus, mortuus, & sepultus: Descendat ad Inferna: Tertio die resurrexit à mortuis: Ascendit ad Cœlos; sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus est iudicatum vivos & mortuos. Credo in Spiritum Sanctum: Credo sanctam Ecclesiam catholicam: Sanctorum communionem: Remissionem peccatorum: Carnis resurrectionem: & Vitam æternam.

DOMINICA VIII.

24 In quæ partes distribuitur hoc Symbolum?

In tres partes: prima est, De æterno Patre, & nostro creatore.

Speciatione & distinctione : tertia est, Descrip-
tione : tertia est, Descriptione & Dif-
ficatione.

25 *Cum tria sint communiter
enr tress istos nominis, Propter
Spiritum Sanctum?*

Quia Deus ita se in suo Mysterio manifestat, ut
tres hec distinctæ personæ sunt unius essentia, unus Deus
nous D E V S.

DOMINICA IX.

De P A T R E :

26 *Quid credis cum dicas, Credam te
Patrem Omnipotentem, Creandum, Cre-
tare?*

Credo aeternum Patrem Domini natus, Iesu Christum,
qui cœlum & terram , cum omnibus qui in ipsis sunt
ex nihilo creavit , quique eadem aeterno fine conser-
& providentia sustinet ac gubernat: propter Christum,
Deum meum, & Patrem meum esse: in qua-
ei confido, sic in eo acquiesco, ut non dubitem, quod
provisurus sit omnibus, cum animo tum corpori ne
accessariis. Quinetiam, quæ mihi mala in hac am-
nosa vita immittit, ea in meam salutem sic conver-
rus, cum & facere id possit, ut omnipotens Deus,
facere id velit , ut benignus Pater.

27 *Quid est providentia D E I ?*

Omnipotens & ubiq; præsens Dei vis quæ cœlo
ac terram , cum omnibus creaturis , tanquam ma-
sustinet ac gubernat , ut quæ terra nascuntur, plu-
item & siccitas, fertilitas & sterilitas, cibus & po-
bona & adversa valetudo, divitiae & paupertas, o-
nia denique non temerè aut fortuitò, sed paterno
consilio, & voluntate contingant.

DE PATERE.

28 Quid nobis prædestituc cognitio Crea-
tionis & Providentia divina?

Ut in adversis patientes, in secundis grauioribus, in
sturum verò optimam in DEO fidissimo patre spem
depositam habeamus, certò scientes, nihil esse quod
nos ab ejus amore abstrahat, quandoquidem omnes
creaturz ita sunt in ejus potestate, ut sine ejus arbitrio,
non modò nihil agere, sed ne moveri quidcm possunt.

DOMINICA X.

DE FIZIO.

29 Quare Filius DEI appellatur IESVS,
hoc est, SALVATOR?

Quia nos salvat ab omnibus Peccatis nostris: nec
ulla Salus aliunde peti debet, nec alibi repenti potest:

30 Credunt ne igitur illi in unicam
Saluatorum IFSVM qui à Sanctis, aut
à se, aut aliunde Felicitatem, aut salu-
tem querunt?

Non: Etsi enim Verbo quidem, eo Servatore glori-
antur, rc ipsa tamen abnegant unicum Servatorium
IESVM. Necesse est enim, aut IESVM non esse
perfectum Servatorum, aut qui cum Servatore vera
lode amplectuntur, eos omnia in ipso possidere, que
ad salutem requiruntur.

31 Quare appellatur CHRISTUS,
hoc est, Vnctus?

Quod à Patre ordinatus, & Spiritu sancto unctus
sit summus Propheta ac Doctor: qui nobis arcana
cōsilium & omnem voluntatē Patris, de redemptione
nostri parefecit: & summus Pontifex: qui nos in eo
sacrificio sui corporis redemit, ac astiduc pro nobis
apud Patrem intercedit: & Rex qui nos suo Verbo &

Spiritu

SECVNDA PARS.

Spiritu gubernat, & partam nobis Salutem suam
ac conservat.

DOMINICA XI.

32 *Cur vero tu Christianus appellaris?*

Quod per fidem, membrum suum Iesu Christi,
unctionis ipsius particeps ut & Nomen ejus confiteas
meque sicut ipse vivam gratitudinis hostiam: &
hac vita, contra Peccatum & Satanam, libera & beata
conscientia pugnem, & postea æternum cum Christo
regnum in omnes creaturas teneam.

33 *Quam ob causam CHRISTUS*
vocatur, Filius DEI unigenitus, cum a
quoque simus Filii DEI?

Quia solus Christus est coæternus & naturalis genitrix
Patris Filius: Nos autem propter eum ex gratia
à Patre adoptati sumus.

DOMINICA XII.

34 *Qua de causa appellas eum, DOMINVM nostrum?*

Quia corpus & animam nostram à Peccatis, ni-
zuro, tice argento, sed precioso suo Sanguine re-
mansi, & ab omni potestate Diaboli liberans, n-
isi proprios vindicavit.

35 *Quid credis cum dicas, Conceptus*
per Spiritum Sanctum, natus ex Maria
Virgine?

Quod ipse Filius DEI, qui est, et permanet vir-
rus ac æternus DEVS naturam verè humanam ex g-
enre et sanguine Virginis Mariæ, operatione Spir-
iti Sancti assumptus: ut simul sit verum semen DAVID
fratibus suis per omnia similis, excepto peccato.

36 *Quem fructum percipis ex san-*
cto concor-

DE FÍLIO.

conceptione & nativitate CHRISTI?

Quod is noster sit Mediator :: et sua innocentia, ac perfecta sanctitate, mea Peccata, in quibus conceptus sum, regat, ne in conspectum DEI veniant.

DOMINICA XIII.

37 *Quid credis cum dicas, Passus est?*

Eum toto qudem vitæ suæ tempore, quo in terris egit, præcipuè vero in ejus extremo, iram DEI aduersus Peccatum universi generis humani, corpore et anima sustinuisse : ut sua passione, tanquam vicario sacrificio propitiatorio: corpus et animam nostram ab æterna Damnatione liberaret, et nobis gratiam DEI, justitiam & vitam æternam acquireret.

38 *Quid cause fuit cur sub judice Pilato pateretur?*

Vt innocens coram judice politico damnatus: nos à severo DEI judicio, quod omnes manebat, eximeret.

39 *Est verò quiddam amplius, quod affixus sit cruci, quam si alio genere mortis affectus esset?*

Sanè amplius, ex hac enim resum certus, eum maledictionem, quę mihi incumbebat in se recipisse: nam mors crucis à DEO erat maledicta.

DOMINICA XIV.

40 *Cur necessè fuit ut CHRISTVS ad mortem usque se demitteret?*

Propterea quod justitiae & veritati DEI nullo alio pacto pro nostris peccatis potuit satisfieri, quam ipsa morte filii DEI.

41 *Quare etiam sepultus est?*

Vt eo testatum ficeret, se verè mortuum esse.

42 *At cum Christus pro nobis mortem appetierit*

SECVNDA PARS.

oppetebat, car nobis quoque est moriendum.

Mors nostra non est pro peccatis nostris satisfactio,
sed peccati abolitio, & transitus in vitam aeternam.

DOMINICA XV.

**43 Quid præterea capimus commodi
sacrificio & morte CHRISTI?**

Quod virgine eius mortis, vetus noster homo
cum crucifixitur, interimitur, ac sepelitur, ne p
vz cupiditates, & desideria carnis posthac in noi
regentur: sed nos ipsos ei hostiam gratitudinis of
feramus.

44 Cur additur, Descendit ad infernum?

Vt insuperis doloribus, & gravissimis tentation
ibus, in consolatione hac sufficiem, quod Domin
inus Iesus Christus, inenarrabilibus animi sui ang
stis, cruciatis & terroribus, in quos cum ante
cum maximum in cruce pendens fuerat demersus, me
angustiis & cruciatibus inferni liberavit.

DOMINICA XVI.

45 Quid nobis prodest resurrectio Christi?

Primum, sua resurrectione mortem devicit, ut n
posset ejus iustitiae quam nobis sua morte peper
participes facere: Deinde, nos jam quoque ejus pot
erit ad novam vitam excitamur: Postremo, resurrec
tio eius mortis Christi, nobis gloriose resurrectione
mortalium pignus est.

**46 Namodo intelligis illud, Ascendit
ad caelos?**

Quod afficientibus discipulis Christus de terra
caelum subiactus est, atque exiamnum nostra causa
domini. & erit, donec rebeat ad judicandum vi
& mundum.

47 An ergo Christus non est nobis

DE FILIO.

usque ad finem mundi quemadmodum promisit?

Christus est verus Deus & verus homo, itaque secundum naturam humanam, jam non est in terra: ac secundum divinitatem suam majestatem, gratiam, & spiritum, nullo unquam tempore a nobis abest.

DOMINICA XVII.

48 An verò isto pacto duæ naturæ in Christo non divelluntur, si non sit natura humana ubique est divina?

Minime: Nam cum divinitas comprehendendi non queat, & omni loco præsens sit: necessariò consequitur, esse eam quidem extra naturam humanam quam assumpsit, sed nihilominus tamen, esse in eadem ei que personaliter unitam permanere.

49 Quem fructum nobis affert ascensio Christi in cælum?

Primum, quod in cœlo apud patrem pro nobis intercedit: Deinde, quod carnem nostram in cœlo habemus, ut eo tanquam certo pignore confirmemur, sive ut ipse qui caput nostrum est, nos sua membra ad se extollat. Tertiò, quod nobis suum spiritum, mutui pignoris loco mittat, cuius efficacia, non terrena, sed superna querimus, ubi ipse est ad dextram Dei sedens.

50 Cur additur, Sedet ad dextram Dei?

Quia Christus ideo in cœlum ascendit, ut se Ibi caput suæ Ecclesiæ declararet, per quod Pater omnia gubernat.

DOMINICA XVIII.

51 Quid nobis prodest hac gloria nostri capitii Christi?

Primum, quod per Spiritum sanctum in nos, sua membra, cœlestia dona effundit: Deinde, quod nos sua potètia, contra omnes hostes, protegat ac defendat.

SECVNDA PARS.

52. *Quid te consolatur redditus Christi
judicandum vivos & mortuos?*

Quod in omnibus miseriis & persecutionibus erit
capite, eundem illum qui se prius pro me iudicio
statuit, & maledictionem omnem a me abstulit, jucun
cem a celo expecto, qui omnes suos & meos ho
in aeternas poenas abjeciat: me vero cum omni
electis, ad se in coelestia gaudia, & sempiternam
riam traducat.

DOMINICA XIX.

De Spiritu Sancto.

53. *Quid credis de Spiritu sancto?*

Primum, quod sit verus & coeternus Deus, c
aeterno Patre & Filio: Deinde, quod mihi quo
datus sit, ut me per veram fidem Christi & omni
eius beneficiorum participem faciat, me consoler
& mecum in aeternum maneat.

54. *Quid credis de sancta & cathol
Christi Ecclesia?*

Credo filium Dei, ab initio mundi ad finem usq
sibi ex universo genere humano coetum ad vi
aeternam eleatum, per Spiritum suum & verbum
vera fide consentientem colligere, tueri ac servare
meque vivum ejus coetus membrum esse, & per
eum mansurum.

55. *Quid sibi vult communio Sanctorum?*

Primum: Quod universi et singuli credentes, C
hristi & omnium ejus honorum tanquam ipsius membrorum
communionem habeant: deinde, Quod singuli, q
ceperunt dona in commune commodum, & universum
salutem prompte & alacriter conferre debeant.

56. *Quid credis de remissione peccatorum?*
Deum propter satisfactionem Christi, meorum
caton

DE SPIRITU SANCTO.

catorum, atque illius etiam pravitatis, talium quae nihil
per omnem vitam pugnandum est membris omni-
bus depositissim, & me justitia C H R I S T I gratis
donari, ne unquam in judicium veniam. 15

DOMINICA XXI.

57 Quid te cōsolatur Resurrectio Carnis?

Quod non tantum anima mea postquam ē corpore
excesserit, ē vestigio ad Christum suum Caput assumetur:
verum quod hæc quoque caro mea potentia
Christi excitata, rursus animæ meæ vniuersaliter gloriola
corpori Christi conformabitur.

58 Quam Consolationem capi ex Ap- ticulo de Vita Æterna?

Quod, quoniam in presentia vite Æternæ initia In-
sco corde praesentisco: futurum sit, ut post hanc vi-
am plena perfectaque beatitudine potiam, in qua
cum in æternum celebrem: quam quidem beatitu-
inem nec oculus vidit, nec auris audivit, nec ullus
omodo cogitatione comprehendit.

DOMINICA XXII.

59 At cum hæc omnia credas, quid utilitatis inde ad te redit?

Quod in Christo justus sum coram D E O, & Hæres
vitæ Æternæ.

60 Quomodo justus es coram D E O?

Sola Fide in Iesum Christum, adeo ut nescire me
Conscientia accuset, quod adversus omnia man-
ata Dei graviter peccaverim, nec ullum eorum ser-
uierim, adhæc etiamnum ad omnia mali propon-
sim: nihilominus tamen (modo hæc beneficia ve-
animi fiducia amplectat) sicut illo meo merito: ex
cra Dei misericordia, mihi perfecta satisfactio, justi-
& sanctitas Christi imputetur ac donetur perinde
si nos ullum ipse peccatum admissem, nec ullam

Milites inhaeret: Imo vero quasi eam obediens
est pro Christus presulit, ipse perficit
eum. T

61. *Cur sola fide te iustum esse affirmas?*

Non quod dignitate mea Fidei DEO placet
sed quia sola Satisfactione, Iustitia, & Sanctitas Christi
mea iustitia sic coram DEO. Ego vero eam no-
ratiōne, qua fide amplecti, & mihi applicare qu-

DOMINICA XXII.

62. *Cur nostra bona opera non possunt
iustitiae, vel pars aliquā iustitiae coram Deo?*

Propterea quod oportet eam iustitiam, quae
dicio DEI consistat, perfectè absolutam esse, &
ex parte divinę legi congruentem. Nostra vero
prædicatio nulla quaque opera, in hac vita sunt in-
fecta, atque a deo peccatis inquinata.

63. *Quomodo bona opera nostra nibil
merentur, cum Deus ē in presentia
in futura vita mercedem pro his se d
cum promittat?*

Mercēs ea non datur ex merito, sed ex gratia.

64. *An autem hac doctrina non re-
homines securos ē profanos?*

Non. Neque enim fieri potest, quin ii qui C
per fidem insici sunt, fructus proferant gratiu-
dinem.

DOMINICA XXIV.

65. *Quoniam igitur sola fides nos
ad gloriam omnium ejus beneficiorum parti-
cilit, unde hac fides proficitur?*

A spiritu sancto, qui eam per prædicationem
bellico nostris cordibus accendit, & per uerbi
mentorum confirmat.

DE SACRAMENTIS.

66 Quid sunt Sacra menta?

Sunt Sacra, scilicet in oculis incurvem signa ac similia, secundum causam a DEO instituta, ut per ea nos in missionem Evangelii magis declareret, & obsequenter uod scilicet non universis tantum, verum etiam multis credentibus, propter unicum illud Christi Sacrum in Cruce peractum, gratis donet remissionem peccatorum, & Vitam eternam.

67 Nunc uiraque igitur, & Verbum sacramenta eò spectant, ut Fidem nostram ad sacrificium Christi in Cruce peractum, anquam ad unicum nostre salutis fundatum deducant?

Ita est: Nam Spiritus sanctus docet Evangelio, & confirmat Sacramentis omnem nostram salutem possum esse in unico Sacrificio Christi, pro nobis in Cruce oblati.

68 Quot Sacra menta instituit Christus in novo fædere?

Duo; Baptismum, & sacram Coenam.

DOMINICA XXV.

DE BAPTISMO.

69 Qua ratione in Baptismo adiungeris & confirmaris, te unice illius Sacrificii Christi participem esse?

Quod Christus externum aquæ lavacrum mandavit, addita hac promissione, me non minus certo ipsis sanguine & Spiritu à foribus animæ, hoc est, ab omnibus meis peccatis lavari, quam aqua extrinsecus ab aliis sum: qua fortes corporis expurgari solent.

70 Quid est Sanguine & spiritus Christi ablui?

SECUNDA PARS.

Est accipere à DEO remissionem peccatorum
propter Sanguinem Christi, quem is pro nobis
suo Sacrificio in Cruce profudit: deinde enim
spiritum sanctum renovari, & ipso sanctissimo
Membrum Christi fieri, quo magis ac magis per
moriamus, & sancte in culpa neque vivamus.

DOMINICA XXVI.

71. *Vbi promisit Christus se nos tam
in sanguine & spiritu suo abluerum,
qua Baptismi abluti sumus?*

In institutione Baptismi, cuius haec sunt verba:
Et docete omnes gentes, baptizantes eos, in Nomine
Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Qui credidit
baptizatus fuerit, servabitur: qui non crediderit
admittabitur. Haec promissio repetitur, cum Scriptura
Baptismum nominat Lavacrum Regenerationis, &
remissionem peccatorum.

72. *Estne ergo externus Baptismus
ipsa peccatorum ablutio?*

Non est: Nam solus Sanguis Iesu Christi
nos ab omni peccato.

DOMINICA XXVII.

73. *Cur ergo Spiritus sanctus Baptis-
tus appellat Lavacram Regenerationis, &
Remissionem Peccatorum?*

DEVS non sine gravi causa sic loquitur; videlicet
Non solum ut nos doceat, quemadmodum
Corporis Aqua purgantur, sic peccata nostra San-
cti Spiritus Christi expiat: Verum multo magis,
enim hoc divino Symbolo ac pignore certum facit
non minus vere a peccatis nostris interna lotio
quam externea & vobili aqua abluti sumus.

74. *Suntne etiam Infantes baptizati?*

DE BAPTISMO.

Omnino: Nam cum & quæ ac adulti ad foedus & Ecclesiam DEI pertineant: cumque eis per Sanguinem Christi, Remissio peccatorum, & Spiritus Sanctus spiritus effectus, non minus quam adultis permittatur: et Baptismum Ecclesie Dei inserendi sunt, & ab indicium libertis discernendi. Itidem, ut in Veteri teste, per Circumcisionem siebat; cui in Novo teste substitutus est Baptismus.

DOMINICA XXVIII.

DE COENA DOMINI.

75. Qua ratione in Cœna Domini admiseris & confirmaris, te omni illius Sacrae Christi in cruce oblati, atque omnium suis honorum partipem esse?

Quod Christus me atque omnes fideles de hoc fratre pane ederet, & de poculo distributo bibere iusti sui manoriam, addita hac promissione: Primum, corpus suum non minus certo, pro me in cruce oblatum ac fractum, & sanguinem suum pro me funditum, quam oculis cerno panem Domini mihi frangit, & calum mihi communicari. Deinde animam meam non minus certo ipsius corpore, quod pro nobis cibatum, & sanguine, qui pro nobis fusus est, ad vitam æternam ab ipso pasci, quam Panem & Vinum, simbola Corporis & Sanguinis Domini è manu Ministerii accepta, ore corporis percipio.

76 Quid est crucifixum Corpus Christi, Icere, & fusum ejus Sanguinem bibere? Est non tantum totam passionem & mortem Christi ita animi fiducia amplecti, ac per id remissionem peccatorum, & vitam æternam adipisci: sed etiam per Spiritum sanctum, qui simul in Christo, & in nobis habitat, ita Sacrosancto ejus Corpori magis ac membris uniri, ut quamvis ipse in celo, nos vero in terra sumus.

SECVNDA PARS.

sumus, nihilominus tamen caro sumus de carne et os de ossibus ejus: Usque omnia corporis membra anima, sic nos uno eodemque Spiritu vivimus & gubernemur.

77 *Quo loco promisit Christus, secundis ibus sam certo Corpus & Sanguinem suum sic edendum & bibendum datum quam fractum hunc panem edunt, & culum hoc bibunt?*

In institutione Cenae, cuius haec sunt verba; Dominus noster Iesus Christus, ea nocte qua prodiit accepit panem, & gratias agens, fregit, ac dixit, pice, Hoc est Corpus meum, quod pro vobis fitur: hoc facite in mei recordationem. Itidem adiunxit, postquam coenassent, dicens; Hoc poteris Novum foedus per meum sanguinem: hoc quotiescumque biberitis, in mei recordationem, si es unius enim ederitis panem hunc, & poteris hoc biberitis, mortem Domini annunciate, donnetis. Haec promissio a Paulo repetitur, cum in Poculum gratiarum actionis quo gratias agimus ne communio est sanguinis Christi? Panis quem agimus, nonne communio est corporis Christi? nam unus panis, unum corpus multi sumus. Omnes unius panis participes sumus.

DOMINICA XXIX.

78 *Num ergo panis et vinum fiunt corpus & sanguis CHRISTI?*

Nequaquam: Verum, ut aqua Baptismi in nomen Christi non convertitur, nec est ipsa peccati ablutio, sed symbolum tantum & pignus earum, quae nobis in Baptismo obsignantur; ita necepsa Dominica, est ipsum corpus Christi:

DE COENA DOMINI.

quam pro ratione Sacramentorum, & usum Spiritus
Santo, de his loquendi forma, panis Christi corpus
appellatur.

79 *Cur ergo CHISTVS panem appellat
suum corpus, calicem vero suum sanguinem,
sue novum fædus per suum sanguinem: Pax-
lus item panem et vinum, communione corporis &
sanguinis CHRISTI?*

Christus non sine gravi causa sic loquitur: videlicet, non solum ut nos doceat, quemadmodum panis & vinum corporis vitam sustentant, sic etiam crucifixum suum corpus, & effusum suum sanguinem, verè esse animæ nostræ cibum ac potum, quo ad vitam æternam nutriatur: Verum multo magis, ut hoc mischili signo ac pignore nobis certum faciat, nos non minus verè corporis & sanguinis sui per operationem Spiritus Sancti, participes essemus, quam sacra ista Symbola, in ejus memoriam ore corporis percipinimus: Tum etiam quod eius passio & obedientia, tam certo nostra sit, quam si ipsius pro nostris peccatis poenas dedimmo, & Deo satisfecissimus,

DOMINICA XXX.

80 *Quid interest inter Cœnam DOMI-
NI & Missam Papisticam?*

Cœna Domini nobis testatur, nos perfectam remis-
sionem omnium nostrorum peccatorum habere, prop-
ter unicum illud Christi sacrificium, quod ipsemet se-
mel in cruce peregit: Tum etiam nos per Spiritum
Sanctum inseri Christo, qui jam secundum naturam
suam humanam, tantum in cœlis est ad dexteram Pa-
triis, ibique vult à nobis adorari. In Missa autem ne-
gatur vivos & mortuos habere remissionem peccato-
rum propter unicam Christi Passionem, nisi euiam nunc
quotidie Christus pro ipsis à Sacrificulis offeratur:

SEUNDUM TARS.

Primi ex hoc docetur Christum corporaliter sub cibis paine & vini esse, ideoque in illis adorari esse. Atque ita ipsum Missæ fundatum, aliud est quam abnegatio unici illius Sacrificii & fons Iesu Christi, & execranda Idololatria.

81. *Quibus accedendum est ad messam Domini?*

Tantum ius, qui verè dolent, se suis peccatis Delitescunt: confidunt autem sibi ea propter Christum remissa esse: & quas taliquas habent infirmitates passionis & morte illius obsecrasse esse: quique defraudent magis ac magis in fide & integritate virtutis perficer. Hypocrites autem, & qui non verè resipiscunt damnationem sibi edunt & bibunt.

82. *Suntne illi etiam ad hanc Cœlum admittendi, qui confessione & vita, se fideles & impios esse declarant?*

Negantur. Nam eo pacto foedus Dei profanari & ira Dei in universum cœlum concitatur. Quod Ecclesia ex prescripto Christi & Apostolorum, clavis Regni Cœlorum viens, à Coena arcet, quoad relipuerint & mores mutaverint.

DOMINICA XXXI.

83. *Quid sunt Claves Regni Cœlorum?*
Prædicatione Evangelij, & Ecclesiastica Disciplina, quibus Cœlum credentibus aperitur, infidelibus sem clauditur.

84. *Quo pacto aperitur & clauditur universum Cœlorum Prædicatione Evangelij?*

Cum ex mandato Christi credentibus univer singulis publicè annunciatur, omnia peccata ipsius vinitus propter meritum Christi condonari, quæ promissiones Evangelij vera fide amplectuntur: tra vero omnibus infidelibus et hypocritis demur, tantisper ipsis iram Dei, et æternamconde-

DE COENA DOMINI.

cionem incumbere, dum in suis sceleribus persistemus secundum quod Evangelii testimonium Domini, non in presenti, quam in futura vita iudicatus es.

85. Quo pacto clauditur & aperatur Regnum Cælorum per Disciplinam Ecclesiasticam?

Cum ex Mandato Christi, ii qui nomine quidem sunt Christiani, verum doctrina aut vita sic offendunt a Christo alienos: posquam aliquoties fragore admoniti ab erroribus aut flagitiis discedere maluerit; Ecclesiaz indicantur aut iis, qui ab Ecclesia ad communem sunt constituti, ac si ne horum quidem ad communionem pareant, ab iisdem interdictione sacramentorum, ex coetu Ecclesiaz, & ab ipso Deo ex regno Christi excluduntur: ac rursus, si emendationem profiteantur, & cipsa declarant, tanquam Christi & Ecclesiaz membrorum recipiuntur.

TERTIA PARS. De Gratitudine DOMINICA XXXI.

86 Cum ab omnibus peccatis & miseriis sine ullo nostro merito sola DEI misericordia, propter Christum liberati simus, quid est omnia bona opera faciamus?

Quia postquam nos Christus suo sanguine redemit, renovat nos quoque suo Spiritu ad imaginem sui, ut antea beneficiis affecti, in omni vita nos erga Deum gratios declaremus, & ipse per nos celebremur. Deinde, ut nos quoque ex fructibus, de sua quisque fidei certius. Postremo, ut vita nostra integrata alios Christo lucifermus.

87 Non possunt habere illi servi spiritus im- pediti, qui in peccatis securi persistentes, a sua gravitate ad Deum non convertuntur.

Nullo modo: nam, ut Scriptura testatur, non impedi, nec idololatra, nec adulteri, nec furci, nec avari,

SECUNDA PARS.

nec ebriosi, nec conviciatores, nec raptores, habentem Regni DEI consequentur.

88 *Quibus partibus constat conversio
minis ad DEVUM?*

Mortificatione veteris, & vivificatione novi
minis.

89 *Quid est mortificatio veteris homini?*

Verè & ex animo dolere, quod peccatis tuis D-
offenderis, caque magis ac magis odisse & fugere

90 *Quid est vivificatio novi hominis?*

Vera laetitia in DEO per Christum, & serium
promptum studium instituendi vitam ex voluntate
Dei, omniaque bona opera exercendi.

91 *Quae sunt opera bona?*

Tantum ea, quæ ex vera fide, secundum legem
sunt, & ad ejus solius gloriam referuntur: Non eni-
tem, quæ à nobis opinione recte confita, aut ab
aliquibus tradita sunt.

DOMINICA XXXIII.

92 *Quae est Lex DEI?*

Loquitus est Deus omnia verba hæc.

1 Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te
egipto, ex domo servitutis. Non habebis Deos alios
conspicere meo.

2 Ne sculpas tibi simulachrum, nec ullam i-
nem effingas eorum, quæ aut supra sunt in coelis
infra in terra, aut in aquis sub terra, ne que incun-
illis, neque colas ea. Ego enim sum Dominus
tuus, fortis, Zelotes, vindicans peccata patro-
lii, idque in certa. & quarta progenie eorum q-
rona me: & misericordia viens in millesimam
qui diligunt me, & observant præcepta mī.

3 Ne usurpes nomen Domini Dei tui temere
que enim Dominus dimittet eum impunitum
nomen ejus vane usurpaverit.

DE GRATITUDINE.

4 Memento ut Diem Sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum. At sepelemo die Sabbathum erit Domino Deo tuo. Non facies ullum opus, nec tu, nec filius tuus, nec filia tua, nec servus tuus, nec ancilla tua, nec jumentum tuum, nec advena, qui est intra portas tuas. Nam sex diebus fecit Deus cœlum, terram, mare, & quæcunque in iis sunt, & requievit die septimo, ideoque benedicit dicit Sabbathi, & sanctificavit eum.

5 Honora patrem tuum, & matrem tuam, ut diu vivas in terra, quā tibi Dominus Deus tuus datus est.

6 Non occides.

7 Non commites adulterium.

8 Non furaberis.

9 Non dices contra proximum tuum falsum testimonium.

10 Non concupisces domum proximi tui, nec concupisces uxorem proximi tui, nec servum ejus, nec ancillam, nec bovem, nec asinum, nec quicquam eorum quæ sunt proximi tui.

DOMINICA XXXIV.

93 *Quomodo dividuntur hæc Præcepta?*

In duas Tabulas, quarum prior quatuor Præceptis tradit, quo pacto nos erga Deum geramus: posterior sex Præceptis, quæ officia proximo debemus.

94 *Quid postulat DEF S in primo Præcepto?*

Vt quam mihi chara est salus animæ meæ, tam studiose vitem, & fugiam omnem idolatriam, magiam, incantationem, superstitionem, invocationem sanctorum, aut ceterarum creaturarum; vnicum autem & verum D E V M recte agnoscam, ipsi soli fidam somma humilitate, & patientia me illi subjiciam, ab eo solo omnia bona expectem, denique intimo cordis affectu ipsum amem, reverear, venerer, adeo ut omnibus pot

DE GRATITUDINE.

Ita potius creaturis renuntiem, quam ut vel
mutu contra ejus voluntatem committam.

DOMINICA XXXV.

95. Quid est Idolatria?

Est loco viiius Dei, aut praeter vnum illum &
dum! Deum, qui se in suo verbo patescit, aliud quan-
tum fingere aut habere, in quo spem reponas.

96. Quid postulat secundum praeceptum?

Ne Deum villa imagine aut figura exprimamus, ne
villa alia ratione eum colamus, quam qua se in suo ve-
ro coli praecepit.

97. An nullae ergo prorsus fingendae su- magine aut simulacra?

Deus nec villa ratione effangi debee nec potest. Qua-
citas autem, et si exprimere quidem licet, vetat tam
Deos earum imagines fungi, aut haberi, quo vel ipsi
vel Deum per ipfas colamus, aut honoramus.

DOMINICA XXXVI.

98. An autem in Templis imagines tol- leantur non possunt, que pro libris sint imperi- multitudini?

Maiime; Neque enim decet nos sapientiores
DEO, qui suam Ecclesiam non mutis simulacris,
vixi prædicatione verbi sui vult erudiri.

99. Quia sancit Deus tertio præcepto

Ut non iulum execrando aut pejerando: ve-
tiam temere jurando: nomen Dei contumeliose,
ne reverenter ne usurpemus: neve tacendo aut co-
vendo, horrendis istis sceleribus communicemus:
Sacro sancto Dei Nominis non nisi summa cum
vione & veneratione utamur: ut vera & constant
fessione, invocatione, omnibus denique Verbi
adonibus nostris ipse celebretur.

TERTIA PAR.

100 Estne igitur adeo grave peccatum
jurando, aut dira imprecando, Nomen DEI
temerare, ut Deus etiam iis succenseat, qui
quantum in se est, illud non prohibens aut
impediunt?

Certè gravissimum: Neque enim nullum est peccatum
magius, aut quod Deum gravius offendat, quam hominem
ipsius Nominis contumeliz. Quocirca etiam id sacra-
lus morte multari voluit.

DOMINICA XXXVII.

101 Potestne quis etiam pie per Nomen
DEI jurare?

Potest, cum vel Magistratus id exigit, vel alioquin ne-
cessitas, hoc pacto fidem firmari, & veritatem stabili-
liri postulat: quo & gloria Dei illustretur, & aliorum
saluti consulatur, nam ejus generis jusjurandum, ver-
bo Dei sancitur: ideoque etiam à sanctis in veteri &
novo fœdere, recte est usurpatum.

102 Estne licitum jurare per Sanctos,
aut alias creaturas?

Non: Nam legitimum juramentum, est invocatio
Dei qua petitur, ut is tanquam unicus cordium inspec-
tor, testimonium det veritati & jurexem puniat si-
ciens fallat. Porro hic honos nulli creature convenit.

DOMINICA XXXVIII.

103 Quid præcipit Deus in patro præcepto?

Primum, ut ministerium Evangelii & Scholæ con-
serueretur: vique ego cum aliis, tum præcipue festis
diebus, studiose coetus divinos frequentem, Verbum
Dei diligenter audiam: utar Sacramentis, precibus pub-
licis meis quoque preces adjungam, pro facultatibus
aliquid conferam

TERTIA PARS.

conferam in pauperes. Deinde, ut in omni vita
vis actionibus vacem, Domino concedens, ut per
ritum Sanguinem, in me suum opus faciat, atque ita
perernum illud Sabbathum in hac vita exordiar.

DOMINICA XXXIX.

104 *Quid nobis injungit Deus in quod præcepto?*

Ut Parentibus, atque adeo omnibus qui nobis præ-
sunt, debitum honorem, amorem & fidem præstet.
nosque ipsorum fidelibus præceptis & castigationi-
ea qua pars est, obedientia submittamus: Tum eni-
ut eorum vita & mores nostra patientia toleremus.
Hud semper cogitantes, Deum nos illorum manus
ducere ac regere.

105 *Quid flagitat Deus in 6 Præceptis?*

Ut proximum neque cogitatione, neque verbis
que gestibus, nedium factis, vel per me, vel per alios
contumelia afficiam, aut oderim, aut lædam, aut
dam: sed omnem vindictæ cupiditatem abjiciam,
hæc ne me ipsum lædam, aut sciens in aliquod pe-
lum conjiciam. Quocirca etiam ne cedes fieri, si
gistratum gladio armavit.

DOMINICA XL.

106 *Atque hoc Præceptum solam causam prohibere videtur?*

At eadem prohibendo, docet Deus, se radice
originem cædis, iram scilicet, invidiam, odiu-
vindictæ cupiditatem odisse, atque ea omnia pro-
ducere.

107 *An veras id satis est, nos nemini
eo quo dictum est modo, occidere?*

Non est satis: dum enim Deus iram, invidiam
damnat, postulat ut proximum que ac nos ipso-
gamus: & ut humanitate, lenitate, mansuetudine

TERTIA PARS.

ientia, & misericordia erga eum utamur, quodque ei
damno esse possit, quantum in nobis est, avertamus.
Ad summam, ita animo affecti simus, ut ne inimicis
guidem benefacere dubitemus.

108 Que est sententia septimi Precepti?

Deum omnem turpitudinem execrari: ideoque nos
eam penitus odire & detestari debere contraque tem-
peranter, modeste, & caste, sive in sacro conjugio, si-
ve in vita cœlibe, vivere oportere.

109 Nihilne amplius prohibet Deus hoc Precepto, quam Adulterium & id genus tur- pidinis?

Cum Corpus & Animus noster templa sint Spiritus
sancti, vult DEVS, ut utrumque pucè sancteque possa-
bleamus: ideoque facta, gestus, sermones, cogitatio-
nes, cupiditates foedas. & quicquid hominem ad ista
allicit, id universum prohibet.

DOMINICA XLII.

110 Quid vetat Deus in octavo Precepto?

Non soluni ea furtæ & rapinas quas Magistratus pu-
bit, sed furti nomine comprehendit, quicquid est ma-
iarum artium & auctiorum, quibus aliena captamus
& ad nos vi, aut specie recti transferre studemus, qua-
ia sunt, iniquum pondus, injusta vlna, inæqualis men-
sura, fucosa merx, fallax moneta, usura, aut alia quæ
ratio, aut modus rem faciendi à Deo interdictus.
His adde omnem avaritiam, & multiplicem divino-
rum donorum profusionem & abusum.

111 Que sunt ea, quæ Deus hic jubes?

Vt commoda & utilitates proximi, quantum pos-
sim, adjuvem, & augeam, cum eo sic agam, vt mecum
gi cuperem; sedulo & fideliter opus faciam, vs alio-
quin quoque cgestati subvenire queam.

DOMINICA XLIII.

112 Quid exigit nonum preceptum?

TERTIA FARS.

III. Non dubitamus quicquam dicam falsum testimoniū
nihil vobis caluniae, nulli obrecte, aut convicione
mordacitate temere, vel indicta causa con-
traria: Verum omnis generis mendacia, fraude
opera diabolii propria nisi in me gravissimam
Dei concūrsum velim omni cura fugiam: In ju-
ventutisque negotiis veritatem sc̄ler, & id quo-
cū, libere & constanter profitear: Adhac famam
rūtu & exultationem, quantum queam defec-
& deponam.

III. Quid probibet i c p̄ceptum
Nō vel remissa cupiditate, aut cogitatione, ad-
volum Dei p̄ceptum corda nostra vñquam solle-
tare sed ut perpetuo, & ex animo omne peccatum
abstineat, contraquæ omni justitia delētemur.

DOMINICA XLIV.

III. Possuntne autem illi, qui ad D-
eum ducuntur sicut h̄ec p̄cepta perfecte serua-
ntur? Verum etiam sanctissimi quique qua-
vivunt habent tantum exigua initia hujus obedi-
entia, ut serio ac non simulato studio, non
concedunt aliquata tantum, sed secundum omnia
p̄cepta, vivere incipient.

III. Cur igitur vult Deus legem f-
austo exadūcere sevēe prædicari, cum nem
in hac vita qui eam servare possit?

Primum, ut in omni vita, magis magisque agnoscimus: quoniam sit natura nostræ ad peccandum pro-
ficio, trahitq; avidius remissionem peccatorum
propter Christum expetamus: deinde ut hoc p-
timo agamus, illud semper meditemur & gratias
nos sumus à Patre imploremus, quo indies magis
magisque ad imaginem Dei renovemur, donec ad
deum tandem, postquam ex hac vita decesserimus,
perfici nobis perfectionem leti assiquamur.

DOMINICA XLV.

DE PRECATIONE.

116 Quare Christianis necessaria est Pre-
cio?

Quia precipua pars est ejus, quam DEVS à nobis
dat, gratitudinis. Tum quia illis tantum suam
vitam & Spiritum sanctum DEVS largitur, qui ve-
gemitibus, continenter hęc ab eo petunt, & pro
ipsi gratias agunt.

117 Quae ad eam Precationem requiruntur,
& Deo placeat, queq; ab ipso exaudiatur?
Vt à solo vero DEO, qui se in verbo suo patet fecit,
quia quæ à se peti jussit, vero cordis affectu petan-
ti, ex intimo nostrę indigentię ac miserię sensu, nos
conspexit Divinę Majestatis supplices abjiciamus,
& firmo fundamento innitamur; nos à DEO quan-
tam indigos, propter Christum tamen certo exau-
xi, quemadmodum nobis in suo verbo promisit.

DOMINICA XLVI.

118 Quae sunt ea, quæ à se peti jam bot?

Omnia tum anima tum corpori necessaria, quæ
tum noster Iesus Christus ea precatione, quam
ipse docuit, complexus est.

119 Quae est illa Precatio?

Ater noster, qui es in Cœlis, sanctificetur Nomen
tuum: Ad veniat Regnum tuū: Fiat voluntas tua,
madmodum in Cœlo, sic etiam in terra: Panem
nunc quotidianum da nobis hodie: Et remitte no-
debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus
nris. Et ne inducas nos in temptationem: sed libera
n̄ a malo. Quia tuum est Regnum, & Potestia, &
gloria, in secula seculorum: Amen.

DOMINICA XLVII.

120 Cur præcipit Christus, ut dicimus
impellamus, Pater noster?

TERTIA PARS.

Vt istam in ipso Precationis exordio, conveniens
Dei Filii reverentiam & fiduciam erga Deum
bis excitet, quæ nostræ Precationis fundamentum
debet: nimirum, Deum propter Christum nobis
trem factum esse, & quæ vera fide ab eo petimus
bis multo minus negare, quam parentes nostri,
bona terrena denegant.

121 Cur additur, Quæs in Cælis?

Ne de Cœlesti Majestate DEI humile qui
aut terrenum cogitemus, simul etiam, ut ab eju
nipotentia, quæcumque animo & corpore sunt ne
ria expectemus.

DOMINICA XLVII.

122 Quæ est prima Petitio?

Sanctificetur Nomen tuum: hoc est, Da primum
ut te recte agnoscamus, & lucentem in omnibus
ribus tuis omnipotentiam, sapientiam, bonitatem,
iustitiam, misericordiam, & veritatem tuam ve
mur. prædicemus, & celebremus: deinde, vi
versam vitam nostram, cogitationes, sermones
actiones, eo semper dirigamus, ne sapientissimu
men tuum propter nos contumelia afficiatur; Se
nore potius, & laudibus illustretur.

DOMINICA XLIX.

123 Quæ est secunda Petitio?

Veniat Regnum tuum: hoc est, Regas nos ita
& Spiritu tuo, ut nos tibi magis magisq; subjici
Conserva & auge Ecclesiam tuam: destrue oper
boli, omnemq; potentiam se adversus Majestatem
tuam offerentem: Irrita fac omnia consilia, quæ
verbum tuum capiuntur, quoad plenè tandem a
fecte regnes; cum eris omnia in omnibus.

124 Quæ est tertia Petitio?

Fiat voluntas tua: quæmodum in Cælo
etiam in terra: hoc est, Da ut nos & omnes ho

DE PRECATIONE.

ntati propriæ remunerantes; tuę voluntati, quae
est sancta, prompte, & sine ullo murmuré parca-
b, atque ita singuli mandatum nobis munus fideli.
& alacriter exequamur, quemadmodum faciunt
eli in Cœlo.

DOMINICA L.

125 Quæ est quarta Petatio?

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; hoc
Suppedita nobis omnia, quæ sunt ad hanc vitam
cessaria, ut per ea agnoscamus, te unicum fontem
ex quo omnia bona emanant: ac nisi tu bensdic
omnem nostram curam & industriam, atq; adeo
ipsius dona, nobis infelicia & noxia esse. Qua-
pter, da ut fiduciam nostram omnibus creaturis
sam, in te solo collocemus.

126 Quæ est quinta Petatio?

Emittit nobis debita nostra, sicut & nos remitti-
debitoribus nostris; hoc est, Nobis miserrimis
toribus, omnia peccata nostra, atque eam etiam
vitatem, quæ in nobis etiamnum hæret, propter
isti Sanguinem ne imputes: quemadmodum nos
que hoc tuz gratiaz testimonium in cordibus no-
sentim, quod firmiter nobis propositū habemus,
ibus qui nos offenderunt, ex animo ignoscere.

DOMINICA LI.

27 Quæ est sexta Petatio?

ne nos inducas in temptationem; sed libera nos q
o: hoc est, Non iam ipsi natura adeo debiles &
ni sumus, vt ne momento quidem subsistere pos-
s; infensissimi autem hostes nostri, Satan, mun-
ac nostra ipsorum caro, nos continenter oppug-
: tu nos sustentes, & Spiritus cui robore firmes,
hoc spirituali certamine succumbamus: sed tan-
illis fortiter resistamus, donec integrum tandem
tiam obtineamus.

DOMINICA LII.

128 *Quomodo conclusis Precatione*

Quia Tuum est Regnum, et Potentia, e
ius secula: hoc est, Omnia hæc à te perimus,
et Rex noster, et omnipotens sis, omnia ne
et potes largiri: Atque hæc quidem ideo pa
tui iis, non ad nos, sed ad Sanctum Nostrum
omnis Gloria redeat.

129 *Quid sibi vult particula Am*

Rem certam ac ratam esse: Nam Prece
muito certius à DÉO est exaudita, quam ex
de mea sentio, me illud ex animo cupere.

Soli Deo laus & gloria, amen.

Precatio antequam ad opus acceda

○ M̄n̄ipotens et misericors DÉVS, agimus
teas, quod nos hanc noctē adeo clementem
dieris, et in hunc diem nobis vitam produxe
gamus, ut nos hoc etiam die protegas, et ne
clara largiaris, quo cum totum in iis rebus
mos, quæ tibi grātē et acceptē sint: ac ut jam
radiis vniuersum orbem terrarum illustras:
spiritus tui splendore obscura mentis nostræ il
le à semita justitiae tuæ aberrantes, in hanc
partem declinemus, te semper omnia nostra
scem, nobis ante oculos proponamus, te nostri
gitationum, dictorum, factorumque, omnium
et vindicem agnoscamus, ac reveremur,
quam sic, quod magis metuamus, quam ne
magnum patrem offendamus: quicquid ag
aut instituimus, illud nobis perpetuo sic pre
sid id ad tuam vnius gloriam, et aliorum vni
ter, feramus. Ad hæc, quædam consilium salutis

P R E C E S.

nes idoneæ, et fœlices rerum successus, ac even-
penes te unum sunt: fac, ut hac omnia à te solo pe-
nus et accipiamus. Effice præterea, clementissime
ter, ne in parandis iis, quæ ad hujus vitæ necessita-
tibus pertinent, tantum curæ ac laboris impendamus,
interea res coelestes negligamus, aut segnius trahem-
us: sed ut primum semper quaeramus regnum eorum
institutum ejus, nihil dubitantes, quin sic agentibus,
terea omnia sis adjecturus. Tuere etiam ac defende
fragile corpus & animam nostram. Instrue nos
filiis & robore Spiritus tui, adversus tot ac tam
ios iusultus Satane. Libera nos omni metu & pe-
culis, quibus in hoc mundo, omnibus momentis ex-
isti sumus. Quoniam vero nihil est recte incepisse,
etiam, gnaviter perficiamus: oramus te, ut ne hoc
um dic nos in tuam tutelam suscipias, sed ut porro
per omnem vitam, dux noster & defensor esse
s, confirmans et adaugens dona, quæ pro tua ba-
ze et misericordia in nos indignos peccatores con-
fi: quoad plene tandem ac perfectè nos capiti no-
Christo adunias, qui cum sit unicus ille sol justitiae.
æterna sua luce et latititia complebit. Intererat zu-
dum in hac ærumnosa vita digimus: mitte fideles
ores animarum, et per verbum eorum sit efficax
itus tuus sanctus in cordibus auditorum, ut mag-
bi Ecclesia colligatur, et destruantur opera Dia-
l. Armes Magistratum divino tuo robore: ut Ec-
cliam et Politias defendat: Consolare et confirmare
quot sunt anima vel corpore afficti. Ut autem
santa bona à te petere et expectare audeamus: cō-
nobis nostra tristitia peccata propter filium tuum
issimum Iesum Christum, qui nobis promisit, quic-
kā ec fiducia sui periverimus, te id nobis certissi-
maturum esse. Ideoque sic precari jussit: Pater
etc.

Precatio

Precatio priusquam Puer ad Scholam eat.

PSAL. CXIX.

In quo instituit adolescens vitam suam? Si pru-
gerat iuxta sermones tuos. Ex animo te exq-
uisas ne aberrare à Præceptis suis.

Ago tibi gratias, clementissime DEVS, c-
taliis tuis summis & infinitis beneficiis, t-
maxime, quod pro tua singulari misericordia
agnitionem Evangelii cui vocasti, præceptor
tradidisti, qui optimis literis & artibus me
rent, meumque animum sanctis, ac honestis p-
imbuerent: Da ut rectè agnoscam, qualia &
fiat hæc tua dona, & pro his tibi semper gratias.
Largire mihi porro etiam tuam gratiam, &
mentis meæ discussis, me spiritus tui radiis, te
mihi à Præceptoribus proponuntur, cupide, &
ter discam, fideliter retineam, promptè et cum
reddam, ne et Præceptorum et meus labor, pre-
tempus, atque hæc tam commoda mihi abs-
occasio, et qui à me fructus expectantur, turpi-
ignavia et Ingratitudine pereant. Id ne fiat,
mihi Spiritum tuum sanctum, authorem omni-
limentiæ et veritatis, qui me veracem, et his
enidis aptum et idoneum eddat. Da etiam, ut
que studio meum, et animum applicem, il-
semper propositum sit, vt te solum agnoscam
Deum, et quem misisti, Iesum Christum: atque
pura conscientia colam. Cæterum, quoniam in
ti am promitis, qui animo sunt submissi et hu-
ili pueri, eos autem qui arrogantes sunt, et
donis, orbatos tradis vanitati: eradica ex ce-
mnen superbiæ, vt humilis effectus
primum, deinde etiam iis, quorum me disci-
didisti, docilem et obedientem præbeam.

P R E C E S.

me paulatim præparem, ut in obtundo mynere,
quod mihi olim es assignatus, tuz solius gloria,
arque aliorum utilitati servire possum.

*Seculum Domini timentibus eum, & fædus suum
vobis illis facit.* Psal. xxv.

Precatio antequam capiatur cibus.

*Deuli omnium in te sperant Domine, & tu das escam illis
in tempore oportuno, aperis manum tuam, & implex
omne animal benedictione.* Psal. cxlv.

OMnipotens, clementissime Deus, qui immensa
bonitate omnia ex nihilo condidisti, quinque
admodum perpetuo divina tua potentia sustines et gu-
bernas; qui duxisti Israelitas per desertum, pascens
eos Manna annos quadraginta: benedic nobis, misericordis
servis tuis, atque hæc tua dona sanctifica, ut iis so-
briè sancteque fruamur, atque ex iis agnoscamus, te
vere nobis Patrem esse, et fontem omnium bonorum.
Da præterea ut his corporalibus bo-
temper affeci simus, ut præcipue qr
item illum cibum verbi tui, quo
am æternam nutriantur, quam
suo sanguine paravit.

*Eavete vobis ne quando
& ebrietate hujus vite,
ille, tanquam laqueus.* Lu.

Gratiarum actio post sumptu.

Sum comederis & satiates fueris, gratias ag.

*Deo tuo, nec unquam committas, ut obliviscar
mini Dei tui, & præcepta ejus negligas.* Deut. 8.

Domine Deus, Pater coelestis, agimus tibi gratias
pro summis tuis et infinitis beneficiis; quæ im-
mensa misericordia singulis momentis in nos miserios
peccatores

P R E C E S.

peccatores confers: quod nos sustentes in hac mortali vita, omnia suppeditans, quæ sunt necessaria: immis verò quod nos digneris, per sanctam Evangelicam doctrinam in spem melioris vitæ regenerare. Rebus te, misericors Deus & pater, ne patiaris ut mi nostri in his terrenis & caducis rebus defixi reant, sed quæ in cœlis sunt suspiciant, & quæram peccantes illuc Servatorem nostrum Iesum Christum dum ad nos liberandos in nubibus appareat. P. noster, &c.

Publica confessio peccati, quæ ante Concionem recitatur,

O Mnipotens, juste, & misericors Deus, agnosc & confitemur coram divina tua Majestate, verè miseros peccatores esse, conceptos, & nat corruptione & pravitate ad omne malum proclivis ad ullum bonum idoneos, quodque assidue tristissimam legem tuam violantes, iram tuam, & tuas poenas commereamur. Sed dolet nobis ex animo quod te tam benignum patrem toties offenderimus. Damnamus etsi ipsos, & peccata nostra detestamus suppliciter rogantes, ut tua misericordia subveniat nostræ misericordiæ. Ignosce nobis nostra tristitia peccata propter Iesum Christum filium tuum dilectum. Regis nobis gratiam Spiritus tui sancti, qui nos doverè & ex animo nostra peccata agnoscere, sic ut nobis displiceamus, & peccatum in nobis magis magis aboleatur, nosque ad novam vitam excitas ac sanctos, fructus proferamus, tibi accipiteremus eundem Iesum Christum. Effice præter voluntatem tuam ex verbo tuo rectè agnoscamus que inde discamus, non à nobis ipsis, autulla credere: sed in te solo omnem spem reponere certa & firma sit nostra confidatio, ac ut vetus il-

P R E C E S.

Let homo cum pravis cupiditatibus magis magis
crucifigatur, nosque ipsos tibi vivam & fandam mo-
ritiam offeramus : hoc vnum semper spectantes, quo
pacto tua gloria propagetur, & quatu plurimi Christo
sacrificant. Quæ omnia à te petimus fiducia Domini
nostri Iesu Christi, qui nos ita precari docuit ? Pauper
ester, &c.

PRECATIO QUÆ RECITATUR finita Concione.

O Mnipotens, iuste, & misericors Deus, agnoscimus
& confitemur nos esse indignos, qui oculos ad
cœlum erigamus : Nam conscientia nostra nos accu-
at, & peccata nostra nos redarguunt. Scimus autem
e justum judicem, punire peccata eorum qui legem
viam transgrediuntur. Cum vero universam vitam no-
stram consideramus, nihil reperimus, quod non exer-
eam damnationem mereatur. Sed quia ineffabili mi-
sericordia tua precipisti, ut quæcumque nos necessitas
rigeret, semper tuam unius opem imploraremus, pro-
misisti etiam te nostras preces exauditurum esse, non
nobis nostrum aliquod meritum (quod nullum esse po-
dest) sed propter obedientiam & meritum filii cui
Domini nostri Iesu Christi, quem nobis mediatorem
unicum & intercessorem constitueristi, deposita omni
fiducia humana, ad tuam solius misericordiam con-
fugimus. Ac principio quidem illud maxime deplo-
ramus quod cum præter ea beneficia, quæ nobis con-
muni sunt, cum vniuerso genere humano, nos sin-
gularibus quoque beneficiis afficeris, quæ verbi
exprimere non possumus, imo nec cogitatione satis
comprehendere: nos tamē adeo ingrati sumus. Vocali
nos ad agnitionem Evangelii tui: exemisti nos dura ser-
vitute Diaboli, in qua de tinebamur: liberasti nos hor-
ticenda

P R E C E S.

renda illa et execranda Idololatria Romani Pontificis
cui penitus immersi eramus et in hanc mirandam
eum verbi cui eduxisti, ut tibi libere servire possemus.
At nos tantorum Beneficiorum immemo-
mandata tua negleximus, foedus tuum sepius
violavimus, et nostris cupiditatibus servivimus
nec te, ut par fuit, coluimus et honoravimus.
Quocirca peccavimus, O DOMINE: & te graviter
offendimus: ac si pro tuo jure, atque ut meriti sumus
nobiscum agere velles: nihil aliud nobis restaret
pestandum, quam aeterna mors & condemnatio.
Si nos excusemus, nostra nobis conscientia reclamat
& nostra scelera contra nos testificantur. Quin et
ex poenis ipsis, quas nobis infligis, nostra peccata
noscimus, Nam cum justus sis neminem imperito
fligis. Atque adeo in praesentia etiam extensam
nos puniendum, manum tuum cernimus: sed
nos multo gravius punires, quam haecen us puniri
ac proxima centum plagas infligeres, imo vero et
nos omnia illa exempla justissimae irae tuae ederes.
in populum tuum Israeliticum statuisti: fatemur
DEVS, te nullam nobis injuriam facturum, ne
nos ex commeritos negamus. Sed tamen, O Domine
tu es DEVS noster, nos vero nihil aliud, nisi pulvis
tuus & umbra: tu es Creator noster, nos vero
manuum tuarum: tu es pastor noster, nos grex tuu-
rus: tu es liberator noster, nos populus, quem re-
misi: tu es pater noster, nos tui haeredes sumus. O
carea, ne nos punias in ira tua, sed clementer casus
Conserves potius opus quod in nobis inchoare de-
lus es, ut coguoscat mundus universus, te Deum
strum ac servatorem esse.

Populus tuus Israel saepenumero te offendit,
eum merito affixisti. Verum quoties ad te cōversi
clementer eos in gratiam recepisti: & quantum
que esset eorum peccatum, semper tamen iram tuam
& po-

P R E C E S.

& poenam ipsis paratam avertisti, propter fœdus illud, quod fecisti cum servis tuis, Abrahamo, Isaaco, & Iacobo: adeo ut preces populi tui nunquam abs te sint repudiatae. Sed & nobiscum idem, quod cum illis, fœdus, & quidem illustrius ac efficacius sanxisti, intercedente Mediatore nostro Iesu Christo, cuius etiam sanguine illud fœdus ratum & confirmatum esse voluisti. Quapropter, O Deus, abjecta omni fiducia nostri & aliarum creaturarum, ad hoc sacrū fœdus confugimus, quo Dominus noster Jesus Christus, semel se ipsum victimam pro nobis in cruce offerens, nos tibi in perpetuum reconciliavit. Intuere igitur, clementissime Deus, non peccata ea, quæ assidue committimus, sed Mediatorem nostrum Iesum Christum, ut eō intercessore placetur ira tua, nosque iterum paterno tuo aspectu recreemur. Suscipe nos porro etiam in tutelam tuam, & per Spiritum tuum sanctum gubernam, qui nos renovet ad meliorem illam vitam, in qua deleta omni macula, te in æternum celebremus. Etsi autem ii sumus qui considerata nostra indignitate ne hiscere quidem audeamus, pro nobis aliquid abs te petituri: tamen quia nos iustisti pro Ecclesia & Republica atque adeo pro omnibus hominibus precari: oramus te, ut omnibus Ecclesiis tuis & Ecclesiastim Ministeris adfis. Mitte fidos operarios in messem tuam: Eradica omnes qui pro veris falsa tradunt: tolle omnes rapaces, lupos, & mercenarios, qui sibi, non tuam vnius gloriam, & animarum salutem proponunt: sed suam gloriam & privatum commodum querunt: Oramus te etiam pro omni magistratu, pro omnibus Regibus & principibus, præcipue vero pro clementissimo ac serenissimo Principe, ac Domino nostro Carolo, Britanniaz Rege, pro libers ejusque consiliariis & prefectis: denique pro statu universæ Ecclesie, & hujus urbis Senatu: rege ac gubernae eos Spiritu tuo sancto, ut omnia confilia & actiones suas eo referant; ut Rex omnium regnum

P R E C E S.

dimidio regum Iesu Christus, ipsis, ac ipsorum populi
præfici, atque ut regnum Satanae, regnum omnis
pietatis & impietatis per ipsos, tanquam legi
custodes, & justitiae ministros magis ac ma-
teriæ exercitatur, nosque sub eorum imperio placidam
quicquam vitam degamus, cum omni pietate et
destitute.

Rogamus te porro etiam, cum pro ceteris frat-
bris nostris, ut quæ cœpisti in eis clementer pe-
nas, cum vel maxime pro iis, qui sub tyrannide H-
elani Pontificis & Turcæ omnis generis crudelitate
& supplicia perferunt: consolare & confirmare
Spiritu tuo, & clementer libera: nec patiaris Eccle-
siam tuam vastari & augustam Nominis tui mem-
tiam in terris extingui, ne Antichristus & Tur-
cum ceteris Infidelibus, de Sanctis tuis triumpha-
res, sanctissimæ Majestati tuæ illudant. Sin ita p-
er tua Divinæ voluntati, illos vitam pro tua glori-
profundere, & sua morte veritati testimonium pe-
hibere; arma eos robore Spiritus tui Sancti, ut ad e-
tatem usque vitæ spiritum, te constanter confitean-
tur.

Commendamus tibi præterea, quotquot sunt
miseriis, paupertate, exilio, carcere, morbis, part-
aux alio genere ærumnarum; consolare eos, pro eo
nobis ipsos variè laborare, fac ut ipsis hæc tua castig-
atio ad agnoscendum peccatum, & emendandam vita
conducat: Instrue eos patientia & constantia, & di-
ligerem ipsorum minuc, ac tandem plane eos libera-
kerentur boni bonitate tua & tibi uno ore nobiscum
gratias agant. Postremo, miserere eorum qui adhuc
in tenebris & errore versantur: Educ eos in luce
ut cernant veritatem. Has atque alias necessitates
ibi, Clementissime Pater, commendamus videntes ea po-
tatione, quam nos Dominus et Servator noster IESU
CHRISTI ipse docuit; Pater noster, &c.

Alia Precatio brevior.

Omnipotens, iuste, & misericors D^OV^S, be-
patiaris sanctissimum NOME N^{ost}rum propter
peccata nostra affici contumelia. Nam aliquando
plus satis te benignum Patrem offendimus, dum
Verbo Tuo, ut par erat, non obedimus: dum igno-
rancia, ingratitudine, & murmure nostro, iram tuam
quotidie adversus nos concitamus, atque ita justas
poenias nobis attrahimus. Verumtamen, O DO-
MINE, miserere nostri. pro magna tua misericor-
dia: Fac ut peccata nostra & rectius agnoscamus, &
magis deploremus, & vitam nostram emendemus.
Excita & corrobora Magistratum populi tui, ut gla-
dio quem ei porrexi, ad terrorem & securitatem
legitime utatur. Confirmata Ministros Ecclesiarum
tuarum, ut fideliter & constanter Verbum Tuum do-
ceant, & omnis officii sui partes obeant. Tuere ac
defende nos ab omni dolo & perfidia. Irrita fac
omnia scelerata atque insidiosa consilia, quae adversus
Ecclesiam & Verbum Tuum, capiuntur: ne subtra-
has nobis Verbum Tuum, & Spiritum Sanctum
Tuum ne auferas a nobis: excita in nobis veram fi-
dem, patientiam, & constantiam. Fer opem mife-
rz & afflictæ Ecclesiæ Tuz: Libera eam omni tyran-
nide & ignominia. Consolare & confirmare quot-
quot sunt animo vel corpore afficti. Da nobis Tuam
Pacem, per IESVM CHRISTVM Filium Tuum
DOMINVM nostrum, qui hanç nobis indubitate
de Tua Voluntate promissionem edidit. AMEN, di-
co vobis, quicquid petieritis a Patre in NOMINE
Meo, hoc dabit vobis: eaque fretos nos sic precari
jussit; Pater noster, qui es in Cœlis, &c.

Fac etiam ut constanter perseveremus, & quo-
tidie proficiamus in vera illa, certa & ab ipso
mundi

nos
nos
nos

nos
nos
nos